

pojasnila naravnost ni dobil, ali glasilo konservativnega kluba, ki ima tesne zveze z vlado, ga je poučilo, da se je prav po nepotrebnem postavil v jedno vrsto z Mladočehi.

Proti Mladočehom je torej to vladno pretenje namerjeno. Mi postopanja Mladočehov nismo nikdar odobraval, ali tako se pa ž njimi ne sme delati. Mladočehi sedaj izražajo mnenje večine naroda češkega. Pretenje proti Mladočehom velja torej prvemu slovanskemu narodu v Avstriji. To pač dovolj jasno dokazuje, da sta glavno besedo imela pri sestavljanju vladne izjave pl. Plener in grof Wurmbbrand. Nova vlada je torej že s svojim nastopom napovedala boj proti Slovanom.

Gotovo je najvažnejše vprašanje v Avstriji narodno vprašanje. Posebno mi Slovani bi bili radi izvedeli, kako stališče zavzame vlada v tem oziru. Pa stojte, vlada je dala neposredno jasen odgovor v tej stvari. Politična vprašanja, torej tudi narodna, se morajo umakniti, dokler se ne izvrši volilna reforma. To je dovolj jasno povedano, da dokler se Nemcem po volji ne prevstroji volilna reforma, mora jezikovno vprašanje mirovati, to je vse mora ostati pri starem. Nemške šole na Koroškem, laške v Trstu morajo se ohraniti po načelu nove vlade, dokler se ne izvrši volilna reforma. Nemške predpravice se bodo torej povsod varovale. Vlada je pač dovolj jasno povedala, zato mi jako dvomimo, da bi jo mogel še kak slovenski poslanec podpirati. Na to se ni veliko zanašati, da se je klub v neki resoluciji izrekel za narodno jednako-pravnost. Tukaj moramo pač reči, da besede in obljube so po ceni. Mari ni baš ta klub največ pripomogel, da je padla volilna reforma, po kateri bi bili Slovani v Avstriji prišli do veljave, kakeršna nam gre po številu slovanskega prebivalstva. Da ni grof Hohenwart se postavil naravnost proti volilni reformi, bi grof Taaffe ne bil pal. Mi grofu Hohenwartu ne zamerimo, kajti on se je ravnal točno po naročilu svojega kluba. Klub mu je naročil, da naj tako volilno reformo prepreči, kakor jo je predložil grof Taaffe, in grof Hohenwart se je poslužil najprimernejega sredstva v to, da se je zavezal z levičarji. Nekateri stvar tako zavijajo, kakor bi bil grof ravnal se po volji čeških veleposestnikov. Mi ne vemo, kateri so bolj silili grofa Hohenwarta v boj proti Taaffeju, ali to je gotovo, da se Ebenhoch imenuje mož, ki je najhuje nasprotoval občni volilni pravici po vladnem predlogu. Kateri stranki ta mož pripada, je dovolj znano.

Zato je pa pač težavno daljše vzajemno delovanje Slovencev z nemškimi konservativci, in so le možje, ki so izstopili iz konservativnega kluba, pač postopali le z najboljšim namenom. Res se jim očita, da so razcepili slovensko delegacijo, ali tega očitanja se jim ni bati, ker za svoje postopanje so imeli pač dovolj povoda. Tisti, ki zamerijo našim poslancem izstop iz Hohenwartovega kluba, naj se pa resno vprašajo, če so drugače povsod tako zagovarjali složno delovanje, če niso kaj krivi, da se je zanesel razpor mej naše deželnozborske zastopnike.

Izstopivšim poslancem se očita, da sami ne bodo ni-

česa dosegli, ali ko bi njih izstop bil tako majhnega pomena, bi ne bilo tako javkanje v nekaterih listih. Dobro je že to, da so oslabei klub, ki se je v vprašanji volilne reforme postavil na odločno protislovansko stališče. V konservativnem klubu bi ne bili mogli vplivati na kake ugodne spremembe volilnega reda, pač pa utegnejo zunaj kluba pripomoči, da propade, kar bode izvarila vladna predloga, kajti dvetretjinska večina še ni zagotovljena. Z njo propade tudi koalicija, ko pokaže svojo nesposobnost. Volilna reforma pa s tem ne bode pokopana, jamstvo za to so višji činitelji, morda potem pride Taaffejev načrt zopet na dnevni red ali se pa izbere še kaka bolj demokratična predloga. Za Slovane bi pa bilo veliko pridobljenega, če se razbije koalicija in ž njo sedanje vodilne stranke, ker s tem bi se omogočila naravnejša sestava strank in morda jedna mogočna velika slovanska stranka, katere je sedaj pred vsem želeti.

Izjava

slov. poslancev izstopivših iz Hohenwartovega kluba.

Ko so početkom tega zasedanja podpisani zastopniki stopili v „klub konservativcev“ zajedno z drugimi zastopniki slovenskega in hrvatskega naroda, izjavili so složno, da pristopajo klubu, pridržujoč si svojo tesno medsebojno zvezo, trdno osvedočeni, da bode klub krepko podpiral njihova prizadevanja, katera idejo poglavitno na to, da Slovenci in Hrvatje dosežejo svojo narodno ravnopravnost.

Vrhu tega izjavili so hrvatski zastopniki pri oni priliki, da stopajo v klub nečejo kakor si bodi prejudicirati svojemu državnemu pravu, ter so pristavili, da se ne bodo držali vezane po klubovi disciplini v vprašanjih, katera bi se od katerekoli strani na to nanašala.

Ko se je začetkom leta 1892. pretresala v klubu trgovinska pogodba z Italijo, izjavili so isti, da si pridržujejo svobodno glasovanje o tem predmetu, ter da ob svojem času označijo svoje stališče. Če pa niso do zadnjega odloženja državnega zbora tega storili, zgodilo se je to jedino iz razloga, ker so se nadejali, da ona vlada, katera je opetovano naglašala, da stoji nad strankami, povoljno reši neka viseča narodna in gospodarska vprašanja, sprožena v dalmatinskem zboru na temelju pravice in zakona.

Z druge strani so pa bili vsi podpisani tega mnenja, da s tem, da ostanejo v klubu, zaprečijo, da bi levica prišla do oblasti, kar se je do neke mere tudi posrečilo.

Toda odkar se je predstavila državnemu zboru parlamentarna vlada, katera se nazivlje koalicijsko, čeravno v njej ni zastopanih 10 milijonov Slovanov; — odkar se mora ta vlada naslanjati na koalirane stranke, a podpisani se po svojem političnem osvedočenju s to koalicijo družiti ne morejo, ker vladni program nima nikakih ozirov na narodne težnje, izrecno naglašajoč, da morajo mirovati vsa velika politična vprašanja, torej tudi ono o narodni ravnopravnosti; z ozirom, da podpisani težé na to, da se

rešijo po pravici vsa narodna vprašanja; — z ozirom, da so že odločili glasovati proti izjemnemu stanju v kraljevini Češki, katero hoče nova vlada vzdrževati, ker je smatrajo naperjeno proti češkemu narodu, koji jim je bratski narod; — z ozirom, da hočejo i glede drugih v vladnem programu navedenih vprašanj ohraniti si prosto roko, došli so do zaključka, da izstopijo iz kluba.

Ta zaključek izjavili so kljebu dne 23. t. m. in ustanovili posebno slovensko-hrvatsko skupino, ter hočejo brez kakih ozirov pazljivo slediti vladnemu delovanju in temu nasproti vravnati svoje držanje. Ob jednom stopili so podpisani v dogovor z ostalimi hrvatskimi in slovenskimi zastopniki, ter se nadejajo, da se s časom tej skupini pridružijo še drugi zastopniki, da složno delujejo na parlamentarnem polju.

Da podpisani izstopijo iz parlamentarne večine, je naravna posledica njih zastopniških dolžnostij, ter jim bode iz istega razloga poglavitna zadača, čuvati in braniti pravice in koristi slovenskega in hrvatskega naroda, koje se osobito na Primorskem identificirajo s koristmi države. Potegovati se hočejo tudi za to, da se čim prej oživotvori združenje vseh slovanskih zastopnikov, kateri ne pripadajo koaliciji, v svrhu vzajemnega in odločnega delovanja za ravnopravnost in za pravice vseh slovanskih plemen.

Na Dunaju, 26. novembra 1893.

Dr. Klaić, dr. Ferjančič, dr. Bulat, dr. Gregorčič,
Borčić, Alfred grof Coronini, dr. Gregorec,
Šupuk, Kušar, Nabergoj

Iz te izjave je jasno, zakaj da so nekateri slovenski poslanci ostavili Hohenwartov klub. Vse kaže, da se nova vlada ne misli ozirati na naše narodne težnje, vsaj se tudi ne more, ker sicer bi se zamerila velikemu delu leve, na katero se v prvi vrsti opira. Posebno pa že zaradi tega ni lahko za Slovence v Hohenwartovem klubu, ker so razen Poljakov vsi drugi Slovani sedaj v opoziciji proti vladi. Nemcem na ljubo mi Slovenci ne moremo zapustiti naših hrvaških in čeških bratov. Veselilo bode nas, ako postopanje naših iz Hohenwartovega kluba izstopivših poslancev kaj pripomore k osnovi velike slovanske stranke, ker le Slovani so naravni zavezniki naši. To je posebno potrebno sedaj, ko celo pri nas nekateri hočejo po sili vpreči Slovence v nekak katoliški centrum, kjer naj bi naši Slovenci zopet Nemcem tlako delali. Seveda to delajo ljudje, katerim je narodno vprašanje prav na zadnjem mestu, pa še to le zaradi lepšega.

Mi vemo, da se bodo pač osnovi velike slovanske stranke stavile nekatere težave, ker nekateri drugi Slovani stoje na avtonomističnem stališči. Tolaži pa nas to, da marsikaj kaže, da Čehi in Hrvatje po malem zapuščajo to stališče in zagovarjajo narodno enakopravnost. Tako je Mladoček Herold po prečitani vladni izjavi v zbornici pred vsem le s tem utemeljeval svoje nezaupanje vladi, ker se vlada ni izrekla o narodnem vprašanju. Glede narodnega vprašanja so pa razmere pri nas in pri Čehih

že toliko podobne, da se bode dalo doseči skupno delovanje v prid vsega avstrijskega slovanstva.

Politični pregled.

Državni zbor je izvolil svojim drugim podpredsednikom Poljaka Abrahamoviča, ko je Madejski postal naučni minister. Za Abrahamoviča je glasovala pred vsem vsa koalicija in je dobil 185 glasov, dočim jih je kandidat opozicije dobil 55. Za poslednjega glasovali so sami Slovani. — V državnem zboru je bila sprva burna debata o vladni izjavi, ker so Mladočehi predlagali nezaupnico novi vladi, ker se ni izrekla o narodnem vprašanju in za svoj predlog zahtevali nujnost. Seveda dosegli niso nič, ker so večji klubi potegnili z vlado. Potem je pa te dni bilo pred posvetovanji o podpori trgovskega brodovja — Vlada je predložila državnemu zboru predlogo, s katero se pooblašča, da proda vojašnico v Novem mestu in preskrbovalno skladišče v Beljaku. Vojašnica v Novem mestu je cenjena 25000 gld. Vlada jo proda, ker se je vojaška postaja v Novem mestu opustila in se za druge državne namene ne da porabiti, ker bi prezidave preveč stale. Oskrbovalno vojaško skladišče v Beljaku se pa mestu prepusti za dekliško ljudsko in meščansko šolo proti temu, da mesto se zida za vojaštvo novo poslopje.

Hohenwartov klub. — V Hohenwartovem klubu marsikaj vre in načelnik ima dovolj truda, da člane vkupe obdrži. Tudi konservativci so že pretili z izstopom. Da bi poslednji res izstopili, mi ne verjamemo, ker je grof Hohenwart vendar v prvi vrsti njim na ljubo pomagal vreči grofa Taaffeja, da se pokoplje njega volilna reforma. Nemški konservativci imajo velik strah pred tako volilno reformo, s katero bi se razširila volilna pravica v sedanjih volilnih skupinah, ker vedo, da nimajo nobenega zaupanja v nižjih slojih prebivalstva, kar priznavajo celo njih listi. Težavno je vendar jim roko ob roko hoditi z levičarji, seveda to ne iz političnega prepričanja, ker prepad mej nemškimi konservativci in liberalci ni tako velik, kakor bi kdo mislil, ali zaradi volilcev, ki vendar morajo malo čudno gledati, če Ebenhoch podpira Plenerja, ko je vendar poprej v tako strašnih barvah slikal liberalce. Konservativni listi skušajo sedaj volilce s tem preslepiti, da pišejo dan na dan, da je Windischgrätz dober katoličan, da le tako pokažejo ministerstvo v ugodnejši luči.

Nova madjarska pridobitev. — Vladar je privolil, da bodo odslej pri kronanji, pri otvorjenji in zaključenji ogerskega državnega zbora, pri vsprejemu ogerske delegacije, pri prisegah višjih ogerskih uradnikov in drugih podobnih slovesnih priložnostih, ki se tičejo samo Ogorske, sodelovali le ogerski dvorni dostojanstveniki. Madjarski listi to smatrajo za velik vspeh sedanje ogerske vlade.

Italija. — Ministerstvo dalo je ostavko. Ko se je namreč minole dni sešel zopet parlament, bilo je v eni prvih sej na dnevnem redu tudi poročilo preiskovalnega odseka o bančnih škandalih. Odsek poročal je natančno o svojem završenem delu, je navel vse parlamentarce in politike, ki so bili v nepravilni zvezi z raznimi bankami, ter očital odstopivši vladi brez ovinkov, da je hotela škandal zadušiti in, da ni predložila sodišču vseh to stvar zadevajočih spisov. Vsled tega ostrega poročila bilo je itak že na slabih nogah stoječe Giolittijevo ministerstvo prisiljeno dati ostavko. Kedo bo sestavil novo ministerstvo, še ni gotovo. Težavno bo vsekako sestaviti novo ministerstvo, še težavneje pa dalje voditi vladne posle, kajti v državi, ki stoji v denarnem oziru tako slabo, kakor Italija je gospodariti prava umetnost.

Rusija in Turčija. — Čujejo se glasovi o neki name-ravani rusko-turški zvezi. Govori se, da pride v kratkem ad-